

al-Saljuqiyya (London-New York 2011, Ali b. Nâsır el-Hüseynî'ye nisbet edilen *Aḥbârü'd-deveti's-Selcûkiyye* adlı eserin notlarla çevirisidir), *The Ornament of Histories: A History of the Eastern Islamic Lands AD 650-1041, The Original Text of Abu Said Abd al-Hayy Gardizi* (London 2011, Gerdîzî'nin *Zeynû'l-aḥbâr* adlı tarihinin neşri ve tercümesidir), *The History of Beyhaqi: The History of Sultan Mas'ud of Ghazna 1030-1041* (Boston 2011, I-III, Mohsen Ashtiany ile birlikte).

Editörlüğünü Yaptığı Eserler: *Iran and Islam: In Memory of the Late Vladimir Minorsky* (Edinburgh 1971); *A Catalogue of Accessions to the Arabic Manuscripts in the John Rylands University Library of Manchester* (Manchester 1975); *Qajar Iran, Political, Social and Cultural Change 1800-1925, Studies Presented to Professor L.P. Elwell-Sutton* (Edinburgh 1983; Costa Mesa 1992, Carole Hillenbrand'la birlikte); *The Islamic World from Classical to Modern Times: Essays in Honour of Bernard Lewis* (Princeton 1989, Charles Philip Issawi, Roger Savory ve Avram L. Udovitch ile birlikte); *History of Civilizations of Central Asia, IV, The Age of Achievement: A.D. 750 to the End of the Fifteenth Century, Part 2, The Achievements* (Paris 1999); *The Turks in the Early Islamic World* (Aldershot 2007); *Historic Cities of the Islamic World* (Leiden 2007).

Makale: "Ghaznavid Military Organisation" (*Isl.*, XXXVI |1960|, s. 37-77); "The Early Islamic History of Ghur" (*CAJ*, VI |1961|, The Hague-Wiesbaden|, s. 116-133); "The Imperial Policy of the Early Ghaznavids" (*Islamic Studies Journal of the Central Institute of Islamic Research*, I/3 |Karachi 1962|, s. 49-82); "Early sources for the History of the First Four Ghaznavid Sultans" (*IQ*, VIII |1963|, s. 3-22); "Language Reform and Nationalism in Modern Turkey-A Brief Conspectus" (*MW*, LV |1965|, s. 58-65, 117-124); "Military Organisation under the Buyids of Persia and Iraq" (*Oriens*, XVIII-XIX |1965-1966|, s. 143-167); "The Tahirids and Arabic Culture" (*JSS*, XIV |1969|, s. 45-79); "An Early Arabic Mirror for Princes: Ṭāhir Dhū l-Yaminain's Epistle to his son 'Abdallāh (206/821)" (*JNES*, XXIX |Chicago 1970|, s. 25-41); "Dailamis in Central Iran: The Kakuyids of Jibal and Yazd" (*Iran, Journal of the British Institute of Persian Studies*, VIII |London 1970|, s. 73-95); "Raja' Ibn Haywa and the Umayyad Caliphs" (*IQ*, XVI |1972|, s. 36-80); "Sanawbari's Elegy

on the Pilgrims Slain in the Carmathian Attack on Mecca (317/930); A Literary and Historical Study" (*Arabica*, XIX |1972|, s. 222-239); "The Rulers of Chaghaniyan in Early Islamic Times" (*Iran, Journal of the British Institute of Persian Studies*, XIX |1981|, s. 1-20); "The City of Tarsus and the Arab-Byzantine Frontier in Early and Middle Abbasid Times" (*Oriens*, XXXIII |1992|, s. 268-286); "Byzantium and the Arabs: War and peace between Two World Civilisations" (*JAOS*, III-IV |1991-1992|, s. 1-24).

BİBLİYOGRAFYA :

Studies in Honour of Clifford Edmund Bosworth (ed. I. Richard Netton), Leiden 2000, I, s. XI-XXXV; (ed. C. Hillenbrand), II, s. XIII-XLI; "British Institute of Persian Studies-Notice: Clifford Edmund Bosworth, 1928-2015", <http://bips.ac.uk>. (30.03.2015); "Maróth Miklós akadémikus laudációja C. E. Bosworth tiszteletű tag székfoglalója alkalmából 2005. április 25-én", http://www.huss.ex.ac.uk/iaais/downloads/cv_edmunds.doc (30.03.2015); http://mta.hu/fileadmin/nytud/szekfoglalo/laud_Bosworth_Maroth.pdf (30.03.2015).

CENGİZ TOMAR

BOUSQUET, Georges-Henri

(1900-1978)

Fransız iktisatçısı,
sosyolog ve şarkiyatçı.

21 Haziran 1900'de Paris yakınlarındaki Meudon'da doğdu. Paris'te hukuk, ekonomi ve siyasal bilimler okudu. Paris Üniversitesi'nde 1923'te *L'évolution sociale aux Pays-Bas (1914-1922)* başlıklı teziyle doktor unvanını aldı. Üniversite öğrenimi sırasında tanıdığı İtalyan sosyologu ve ekonomisti Vilfredo Pareto'dan önemli ölçüde etkilendi ve akademik hayatının ilk yıllarında onun görüşlerini Fransa'da tanıtmaya çalıştı. 1927'de Cezayir Hukuk Fakültesi'ne siyasal ekonomi hocası olarak tayin edildi. Bu ülkede Arapça öğrendi ve bir taraftan siyasal ekonomi alanındaki doçentliğine hazırlanırken diğer taraftan İslâm araştırmalarına yöneldi. Profesör olduktan sonra Cezayir'de ekonomi ve İslâm araştırmalarıyla ilgili çalışmalarını sürdürdü. Başkanlığı yaptıği kürsünün adı 1947'de Kuzey Afrika Ekonomisi ve Sosyolojisi, bir yıl sonra da İslâm Âdetlerinin Mukayeseli Tarihi ve Cezayir'in Ekonomi ve Sosyolojisi şeklinde değiştirildi, ardından İslâm Hukuku ve Kuzey Afrika Sosyolojisi adını aldı.

Bousquet, Cezayir'de bulunduğu dönemde iki defa Rockefeller Vakfı'ndan burs alarak Amerika Birleşik Devletleri'ne

gitti (1933-1934). 1938 yılında Hindistan'a bir ziyarette bulundu. II. Dünya Savaşı'nın sonunda galip müttefikler tarafından Berlin'i kontrol etmek için teşkil edilen komisyonda Fransız Millî Eğitim ve Güzel Sanatlar Komisyonu'nun başkanı sıfatıyla Fransa'yı temsil etti. 1945'te Fransa'ya hizmet edenlere verilen en meşhur nişan olan Chevalier de la Légion d'Honneur, Fransız kültürüne hizmet edenlere verilen Gümüş Palmiye nişanı ve Altın Palmiye nişanına lâyık görüldü. Cezayir'in bağımsızlığını kazanmasından sonra Temmuz 1962'de Fransa'ya döndü, Bordeaux Üniversitesi'nde müslüman sosyolojisi ve siyasal ekonomi tarihi dersleri verdi. Sağlığının bozulması üzerine 1 Ekim 1969 tarihinde emekli olarak Bordeaux yakınlarındaki Latresne'ye yerleşti. 6 Mayıs 1970'te Bordeaux Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden onursal profesörlük unvanı aldı ve ölüme kadar burada ders verdi. 23 Ocak 1978'de Latresne'de öldü.

Bir taraftan Hollanda sömürgeciliğini eleştirel açıdan ele alan Bousquet diğer taraftan Fransız sömürgeciliğinin savunuculuğunu yapmıştır. Cezayir'i Fransa'nın sömürgesi olarak benimsemiş, Fransız işgalinin sona ermesini kabullenemeyerek Fransa'ya dönüşünü bir sürgün diye nitelmiştir (Malherbe, s. 282). Bousquet, Cezayir'de İslâm toplumu ve kültürüyle karşılaşınca kadar hukuk yanında sosyoloji ve özellikle siyasal ekonomi alanında Pareto'nun eserlerini ve düşüncelerini dikkate alan çalışmalar yapmış, Cezayir'e gittikten sonra özellikle İslâm hukuku ve Kuzey Afrika ile müslüman toplumların sosyolojisiyle meşgul olmuştur. Bu çerçevede başta Gazzâlî, İbn Haldûn ve Süyûtî olmak üzere müslüman âlimlerin eserlerini tercüme etmiştir. Bousquet'nin önemli hizmetlerinden biri, fıkıhın sosyolojik değerini keşfedip bunun üzerinden İslâm toplumlarının sosyal yapısını incelemeye yönelmesidir. Mâlikî, Şâfiî ve Hanefî mezheplerinin temel metinleri yanında Zeyd b. Ali'nin eserini Fransızca'ya çevirip yayımlaması, ayrıca bu eserlerden faydalanarak genelde İslâm toplumları ve özelde Kuzey Afrika ve Cezayir toplumları hakkında çalışmalar yapması onun ilgisini Fransız sömürgeciliğinin çıkarlarının ötesine taşımış, bu durum bazı yazarlarca Bousquet'nin İslâm dinine ve müslümanlara karşı sempati duyduğu şeklinde yorumlanmıştır (a.g.e., a.y.). Ayrıca başta Nevevî'nin kırk hadise dair eseri olmak üzere Buhârî'den seçtiği bazı hadisleri Fransızca'ya çevir-

miş, Kazimirski'nin Kur'an tercümesini başına bir takdim yazısı ekleyerek yenden neşretmiştir. Bunun yanında Goethe, Voltaire, Marx ve Engels gibi Batı düşüncesine yön vermiş düşünürlerin İslâm'la ilgilerinin mahiyetini ve bunun sebeplerini ele aldığı makaleler yazmıştır. Wensinck, Goldziher, Nöldeke ve Snouck-Hurgronje gibi önde gelen oryantalistlerin bazı mühim eserlerini Fransızca'ya çevirip onların oluşturduğu oryantalist kültürün Fransa'da ve Frankofon bölgelerinde daha yakından tanınmasına katkı sağlamıştır.

Eserleri. Telif: *L'évolution sociale aux Pays-Bas (1914-1922)* (Paris 1923); *Un grand économiste italien Francesco Ferrara* (Paris 1924); *Précis de sociologie d'après Vilfredo Pareto* (Paris 1925, 1971; Julie Goldbaum ve Rahel Boermann tarafından Almanca'ya [*Grundriss der Soziologie nach Vilfredo Pareto*, Karlsruhe 1926], Carlos A. Echanove Trujillo tarafından İspanyolca'ya [*Compendio de sociología segun Vilfredo Pareto*, Mexique 1940] çevrilmiştir); *Introduction aux systèmes socialistes de Vilfredo Pareto* (Paris 1926); *Essai sur l'évolution de la pensée économique* (Paris 1927); *La restauration monétaire et financière de l'Autriche* (Paris 1927); *Cours d'économie pure* (Paris 1928); *Vilfredo Pareto, sa vie et son oeuvre* (Paris 1928; Bousquet bu eserini yeni belgeleri de kullanarak *Pareto 1848-1923, le savant et l'homme* başlığıyla tekrar yayımlamıştır [Lausanne 1960]); *Institutes de science économique* (I-III, Paris 1930, 1932, 1936); *Les successions agnatiques mitigées, étude comparée du régime successoral endroit germanique et en droit musulman* (Paris 1935, Frédéric Peltier ile birlikte); *Introduction à l'étude de l'Islam indonésien* (Paris 1938; *Revue des études islamiques* dergisinde neşredilen bir makalenin [XII, 1938, s. 135-259] ayrı basımıdır); *Précis élémentaire de droit musulman, malékite et algérien* (I-II, Alger, Paris 1935-1940); *La politique musulmane et coloniale*

des Pays-Bas (Paris 1939; İng. trc. Philip E. Lilienthal, *A French View of the Netherlands Indies*, New York 1940); *I'Islam maghrébin. Introduction à l'étude générale de l'Islâm* (Alger 1946, 1955); *Du droit musulman et de son application effective dans le monde* (Alger 1949); *Les grandes pratiques rituelles de l'Islâm* (Paris 1949; namaz, oruç ve hac ibadetlerinin ele alındığı bir eserdir); *Les mormons. Histoire et institutions* (Paris 1949, 1967; müellif bu eserde İslâmiyet'le Mormonluk ve bu tarikatın kurucusu Joseph Smith ile Hz. Muhammed arasında sosyolojik karşılaştırmalar yaparak aralarında benzerlikler kurmaya çalışmıştır); *Justice française et coutumes kabiles* (Alger 1950); *La morale de l'Islam et son éthique sexuelle* (Paris 1953; sonraki baskılarında *L'éthique sexuelle de l'Islam* başlığıyla neşredilmiştir [Paris 1963, 1966, 1990]); *Les berbères* (Paris 1957, 1961, 1967); *Esquisse d'une histoire de la science économique en Italie: des origines à Francesco Ferrara* (Paris 1960); *Le droit musulman par les textes* (Paris 1960); *Le droit musulman* (Paris 1963).

Tahkik, Tercüme ve Redaksiyon: *Le livre des successions du çahîh d'el-Bokhârî: Traduction avec éclaircissements et commentaires* (Paris 1933, Kh. Takarlı ile birlikte); *Şahîh-i Buhârî'nin mirasla ilgili bölümünün çevirisidir*; "Abrégé de la loi musulmane selon le rite l'imam El-Chafî'i par Abou Chodj'a" (Ebû Şücâ el-İsfahânî'nin *el-Muhtaşar*'ının tercümesidir [*Revue algérienne de législation et de jurisprudence*, I, Alger 1935, s. 193-207]); *Œuvres économiques choisies* (Paris 1938, J. Crisafulli ile birlikte; Francesco Ferrara'ya ait seçme yazıların çevirisidir); *Recueil de la loi musulmane: le plus ancien recueil de droit musulman retrouvé jusqu'ici* (Alger 1941, J. Berque ile birlikte; Zeyd b. Ali'ye nisbet edilen *el-Mecmû'û'l-fikhî*'nin çevirisidir); *Les quarante hadiths* (Alger 1947, 1955, 4. bs. 1957; Nevevî'ye ait eserin çevirisidir); *Kitâb et-Tanbîh ou le livre de l'admonition touchant la loi musulmane selon le rite de l'imâm Ech-Châfé'i* (I-IV, Alger 1949-1952; Ebû İshak eş-Şîrâzî'ye ait eserin tercümesidir); *le Koran / le Coran* (I-II, Paris 1949, 1952, 1959; Kazimirski'nin Fransızca Kur'an tercümesinin giriş ve notlar ilâvesiyle yapılan neşridir); *Classiques de l'Islamologie* (Alger: La maison des livres, ts. [1950]; Ebû'l-Fidâ [*Vie du prophete Mahomet*, trc. N. Desvergers], Nevevî [*Les*

quarante hadiths, trc. G.-H. Bousquet], Sü-yûtî [*Les dîres du prophete*, trc. F. Cadoz, nşr. G.-H. Bousquet], İbn Cübeyr [*Les musulmans de Sicile*, trc. M. Amari, nşr. G.-H. Bousquet] ve L. A. Sédillot'a ait [*Tableau de la civilisation arabe*] eserlerden oluşan bir derlemenin neşridir); "Le kitâb al-wara' ou livre du scrupule religieux selon l'imâm İbn Hanbal" (*Hesperis*, XXXIX/1-2 [1952], s. 97-120, Charles Dominique ile birlikte); *Le livre des bons usages en matière de mariage* (Paris 1953; Léon Bercher ile birlikte; Gazzâlî'nin *İhyâ'ü 'ulûmî'd-dîn* adlı eserinin evlilikle ilgili bölümünün çevirisidir); *Al-Mukhtasar: le statut personnel en droit musulman hanéfite* (Tunus 1952, Léon Bercher ile birlikte, Paris 1953; Kudûrî'ye ait eserin bir bölümünün tercümesidir); *Ihya' 'ouloum ed-dîn ou vivification des sciences de la foi* (Paris 1955; *İhyâ'ü 'ulûmî'd-dîn*'in notlarla birlikte tercümesidir); *De la monnaie* (Paris 1955, J. Crisafulli ile birlikte; Ferdinando Galiani'ye ait *Della moneta* adlı eserin çevirisidir); *Abrégé de la loi musulmane selon le rite de l'imâm Mâlek* (Alger 1956; Halîl b. İshak el-Cündî'nin *el-Muhtaşar* adlı eserinin tercümesidir); *Œuvres choisies de C. Snouck-Hurgronje / Selected works of Snouck-Hurgronje* (Leiden 1957, J. Schacht ile birlikte); *A.C. Pigou* (Dalloz 1958; İngiliz iktisatçısı Pigou'ya ait seçme yazıların çevirisidir); *Les textes économiques de la Mouqaddima 1375-1379* (Paris 1961; İbn Haldûn'a ait eserin iktisada dair bölümlerinin tercümesi olup ikinci baskısında *Les textes sociologiques et économiques de la Mouqaddima 1375-1379* adıyla neşredilmiştir [Paris 1965]); *Etudes islamologiques d'Ignaz Goldziher* (Leiden 1962; Goldziher'in çeşitli yazılarının çevirisi olup daha önce bölümler halinde *Arabica* dergisinde yayımlanmıştır [VII, 1960, s. 1-29, 113-139, 237-272]); *Esquisse d'une histoire de la science économique, des origines jusqu'au début du XXe siècle* (Paris 1962; Avusturyalı iktisatçı ve siyaset bilimcisi Joseph Alois Schumpeter'e ait *Epochen der Dogmen- und Methoden Geschichte* adlı eserin tercümesidir); *L'authentique tradition musulmane choix de h'adiths* (Paris 1964, 1986, Buhârî'nin *el-Câmî'û's-şahîh*'inden seçme hadislerin çevirisidir); *Remarques critiques sur le style et la syntaxe du Coran* (Paris 1953; Nöldeke'nin "Zur Sprache des Korans" başlıklı makalesinin [*Neue Beiträge zur semitischen Sprachwissenschaft*, ed. T. Nöldeke, Strassburg 1910, s. 1-30] tercümesidir). Bunların yanında Bousquet

Georges-Henri Bousquet

başta *Revue des études islamiques*, *Studia Islamica*, *Revue africaine*, *Revue algérienne*, *Arabica* ve *Encyclopaedia of Islam* olmak üzere pek çok dergi ve ansiklopedi için makale ve maddeler kaleme almıştır (eserlerinin geniş bir listesi için bk: Bousquet, *Cahiers Vilfredo Pareto*, s. 15-23; <http://www.idref.fr/026747014>, erişim: 08.12.2014).

BİBLİYOGRAFYA :

L. Bousquet-Lefèvre – M. Robine, “L’œuvre islamologique de Georges-Henri Bousquet (1900-1978). Bibliographie thématique”, *L’enseignement du droit musulman* (ed. M. Flory – J.-R. Henry), Paris 1989, s. 171-227; M. Malherbe, *La faculté de droit de Bordeaux (1870-1970)*, Bordeaux 1996, s. 281-282; *Patrimoine littéraire européen: Index général* (ed. Jean-Claude Polet), Bruxelles 2000, s. 312; A. H. Green, “The Muhammad-Joseph Smith Comparison: Subjective Metaphor or a Sociology of Prophethood?”, *Mormons and Muslims: Spiritual Foundations and Modern Manifestations* (ed. Spencer J. Palmer), Provo-Utah 2002, s. 111-133 (<http://rsc.byu.edu/archived/selected-articles/muhammad-joseph-smith-comparison-subjective-metaphor-or-sociology>, erişim: 08.12.2014); J.-R. Henry, “Bousquet, Georges-Henri”, *Dictionnaire des orientalistes de langue française* (ed. F. Pouillon), Paris 2012, s. 154 (<http://dictionnaire-desorientalistes.ehess.fr/document.php?id=122>, erişim: 08.12.2014); “Hommage à notre ami Monsieur G.-H. Bousquet”, *Cahiers Vilfredo Pareto, Etudes sur Pareto et les doctrines économiques, politiques, sociales et sociologiques de son époque offertes à M. Georges – H. Bousquet*, III, Genève 1965, s. 6-10; T. Giacalone-Monaco, “Omaggio all’amico G.-H. Bousquet”, a.e., s. 11-13; P. Boven, “Pour notre ami Bousquet”, a.e., s. 14; G. H. Bousquet, “Remarques sur mes travaux”, a.e., s. 15-23; a.m.f., “How the Natives of Algeria Became French Citizens”, *The International and Comparative Law Quarterly*, II/4 (1953), s. 596-605; a.m.f., “Observations sur la nature et les causes de la conquête arabe”, *St.I*, sy. 6 (1956), s. 37-52; a.m.f., “Voltaire et l’Islam”, a.e., sy. 28 (1968), s. 109-126; a.m.f., “Marx et Engels se sont-ils intéressés aux questions islamiques?”, a.e., sy. 30 (1969), s. 119-130; a.m.f., “Goethe et l’Islam”, a.e., sy. 33 (1971), s. 151-164; P. Tommissen, “In Memoriam Georges-Henri Bousquet (1900-1978)”, *Revue européenne des sciences sociales*, XVI/43 (1978), s. 171-172; <http://data.bnf.fr/documents-by-rdt/11893538/70/page1>; <http://data.bnf.fr/documents-by-rdt/11893538/70/page2> (erişim: 08.12.2014).

TAHSİN GÖRGÜN

BOZOKLAR

Oğuz destanına göre
Oğuz boylarından
on ikisinin bağlı olduğu
ana grubun adı.

Reşîdüddin Fazlullâh-ı Hemedânî'nin *Câmi'ü't-tevârih*'teki “Oğuznâme”sinde ve Ebûlğazi Bahadır Han'ın *Şecere-i Terâkime*'sinde Oğuz Kağan'ın üst isimler

olarak Gök, Dağ ve Deniz adlı oğullarına Üçok; Gün, Ay ve Yıldız adlı oğullarına Bozok adını verdiği, kendisinden sonra Bozok neslinden gelenlerin han seçilmesini istediği rivayet edilmektedir. Buna göre Kayı, Bayat, Alkaevli, Karaevli, Yazır, Dodurga, Döğer, Yaparlı, Avşar, Beydili, Kızık ve Karkın boyları Bozoklar'ı meydana getiriyor ve sağ kolda bulunuyordu. Dede Korkut destanlarında ise Bozok-Üçok yerine İç Oğuz-Dış Oğuz isimlerine yer verilmiştir. Destanî mahiyetteki eserlerde Oğuzlar'ın ikili yapı içerisinde görünmesine rağmen onlara dair en eski kaynaklarda bundan söz edilmez. Oğuzlar'ın sosyal hayatına dair bilgi veren İbn Fadlân sadece boyların listesini kaydeden Kâşgarlı Mahmud da Bozok-Üçok isimlerini zikretmez. Bu husus, Bozok ve Üçok adlandırmalarının bazı siyasî gelişmeler neticesinde destanî nitelikteki eserlere sonradan girmiş olabileceği ihtimalini güçlendirmektedir.

Bozok adı ilk defa 1153'te Selçuklu Sultanı Sencer'e isyan eden Oğuzlar'a dair bilgiler arasında geçmektedir. Buna göre Oğuzlar, Bozok ve Üçok adlı iki büyük kabilelerden oluşuyor, Bozoklar Abdülhamid oğlu Korkut Bey, Üçoklar ise Tutı Bey tarafından yönetiliyordu. Daha önce Karahanlılar'a tâbi olan bu Oğuzlar XII. yüzyılın ikinci çeyreğinde Selçuklu topraklarına girmişler ve Belh yöresinde Huttalân bölgesini yurt tutmuşlardı. Sultan Sencer'in “hassa raiyyeti” sayılan Oğuzlar saray mutfağına yıllık vergi olarak 24.000 koyun gönderiyorlardı. Vergi artışı yüzünden merkezî hükümetle anlaşmazlığa düşen Oğuzlar, Belh Valisi Kumac'ı (Kamaç) öldürdükten sonra 1153'te kalabalık ordusunu yeniliğe uğrattıkları Sultan Sencer'i esir aldılar. Ona hükümdar gibi muamele edip görünürde saygıda kusur etmediler. Sultan Sencer'in 1157'de ölümü üzerine Belh, Merv ve Serahs'a hâkim oldular; ardından Nesâ, Ebiverd ve Gazne'yi denetim altına aldılar. Oğuzlar bir süre, Selçuklu Devleti'ni yeniden toparlamaya çalışan Sultan Mahmud'a itaat arz ederek bölge siyasetinde etkili olmaya çalıştırlarsa da 1165'ten itibaren güçlerini yitirmeye başladılar. Hârizmşahlar'ın ve Gurlular'ın yükselişe geçmesi Oğuz hâkimiyetinin sonu oldu. 1181'de Merv ve Serahs'ı kaybeden Oğuzlar hızla dağılıp bölge siyasetinde anılmaz duruma geldiler.

Bozok adı ikinci defa Moğol istilâsından sonra kabile adı olarak anılmıştır. Moğol baskısıyla Döğer, Avşar, Köpekli, Gündüzlü, Kutbeyli, Özerli, Bayat, Harbendeli,

İnalı, Doğançoğulları, Bozoklu, Üçoklu gibi isimler taşıyan yaklaşık 40.000 çadırılık Türkmen grubu XIII. yüzyılın ikinci yarısında Memlük Devleti'nin sınırlarını geçip Kuzey Suriye topraklarına girdiler. Memlük Sultanı Baybars bunlara Gazze'den Diyarbekir'e kadar olan sahada yurtluk verdi. XIV. yüzyıl boyunca Memlükler'de görülen pek çok siyasî gelişmede yer alan Türkmenler arasında daha etkin olan Bozoklu ve Üçoklular, Memlük sultanlarının yanında büyük itibara sahiptiler. Memlük sahasındaki Bozoklu ve Üçoklu kabileler, Oğuz boy geleneğine uygun olarak iki ana kola mensup oymakların birbirine karışması sonucunda yeni bir yapıya büründülerse de gerçekte onlar daha önce Oğuz isyanına karışan Bozok ve Üçok kabileleriydi. Bunlar, bütün boyları kapsayıcı bir nitelik taşımadıkları gibi bünyelerinde hangi Bozoklu ve Üçoklu boyları barındırdıklarını aydınlatacak işaretler de sınırlıdır. Memlükler'in Türkmenler'den oluşan, Ecnâd et-Türkmân denilen askerî birliklerine kumanda eden ve Mukaddem et-Türkmân diye anılan kişiler arasında Bozoklar'dan İnalıoğlu Ali Bey'in adı geçer. Bu husus Kuzey Suriye, Anadolu ve Azerbaycan'da rastlanan İnalı / Aynalı aşiretinin Bozoklar'dan bölünerek ortaya çıktığını göstermektedir. Kuzey Suriye'de ve Çukurova'da faaliyet gösteren Özeroğulları'nın da Üçoklar'dan geldiği bilinmektedir.

Kuzey Suriye'deki Türkmenler XIV ve XV. yüzyıllarda gerçekleştirdikleri fetihlerle Anadolu yönünde ilerlediler. Bunlardan Bozoklar, Dulkadiroğulları Beyliği'nin kurulmasına iştirak ettikleri gibi 1404'te Ramazanoğulları'yla yaşanan çekişmede de Dulkadir beylerinin yanında yer aldılar. Bununla birlikte Dulkadirli Türkmenleri yeknesak olmayıp içlerinde destanî mahiyetteki ayırıma göre sadece Bozoklar'dan Bayat, Yazır, Dodurga, Avşar, Kızık, Beydili ve Karkınlar değil Üçoklar'dan Eymir, Bayındır, Peçenek, Çepni, Salur, Yüreğir, Yıva boyları da bulunmaktaydı. Ayrıca Üçoklu olarak tasnif edilen bu boyların nüfusu Bozoklu boylara göre daha kalabalıktı.

Dulkadir Beyliği topraklarında konar göçer olarak yaşayan Bozoklar'ın en önemli yaylak alanlarının Kayseri, Sivas, Kırşehir üçgeninde kalan ve günümüzde Yozgat vilâyetini teşkil eden bölge olduğu anlaşılmaktadır. Burası daha XV. yüzyılın ilk yarısında Bozok diye anılmaya başlanmıştı. Bozoklar'ın 1470'te bile Halep taraflarında etkinliklerini sürdürdükleri görülmektedir. 1515'te Dulkadir Beyliği'nin ortadan kaldırılması ve bölgenin bütünüyle